



Authors' contribution/
Wkład autorów:
A. Study design/
Zaplanowanie badań
B. Data collection/
Zebranie danych
C. Statistical analysis/
Analiza statystyczna
D. Data interpretation/
Interpretacja danych/
E. Manuscript preparation/
Przygotowanie tekstu
F. Literature search/
Opracowanie
piśmiennictwa
G. Funds collection/
Pozyskanie funduszy

**QUALITY OF THE SCHOOL'S WORK IN THE LIGHT
OF THE ASSESSMENT OF THE PARENTS OF THE CHILDREN
ATTENDING THE PRIMARY SCHOOL IN JANÓW PODLASKI**

**JAKOŚĆ PRACY SZKOŁY W ŚWIETLE OCENY RODZICÓW DZIECI
UCZĘSZCZAJĄCYCH DO SZKOŁY PODSTAWOWEJ W JANOWIE PODLASKIM**

Stanisława Nazaruk^{1(A,B,C,D,E,F,G)}

¹Pope John Paul II State School of Higher Education in Biała Podlaska, Poland
Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej, Polska

Nazaruk, S. (2021). Quality of the school's work in the light of the assessment of the parents of the children attending the Primary School in Janów Podlaski/ Jakość pracy szkoły w świetle oceny rodziców dzieci uczęszczających do Szkoły Podstawowej w Janowie Podlaskim. *Economic and Regional Studies*, 14(2), 239-249. <https://doi.org/10.2478/ers-2021-0016>

ORIGINAL ARTICLE

JEL code: I20

Submitted:
May 2021

Accepted:
June 2021

Tables: 0
Figures: 6
References: 16

ORYGINALNY ARTYKUŁ
NAUKOWY

Klasyfikacja JEL: I20

Zgłoszony:
maj 2021

Zaakceptowany:
czerwiec 2021

Tabele: 0
Rysunki: 6
Literatura: 16

Abstract

Subject and purpose of work: At the time of constant changes in the sphere of education, any changes aimed at improving the quality of school's work are of particular importance. Therefore the aim of the current research was to determine the quality of primary school's work in its main areas as evaluated by parents.

Materials and methods: The theoretical insights on the quality of school's work were obtained on the basis of the review of the literature on the subject and acts of education law. The empirical data from the research was gathered through the diagnostic survey method with the use of the author's research tool, i.e., a questionnaire addressed to parents of students in grades IV-VIII attending one of the primary schools in the Biała Podlaska District (N = 103).

Results: The obtained data showed quite a diverse assessment of the quality of the primary school's work in some of its areas.

Conclusions: Most of the parents surveyed gave specific proposals for actions to improve the quality of the school's work, mainly concerning the increase of their participation not only in financial aid, but also in the didactic and educational area, which well forecasts and prompts school authorities and tutors to recommend the above-mentioned proposals and implement them in real life.

Keywords: pupil, parents, quality of work, primary school

Streszczenie

Przedmiot i cel pracy: W czasach nieustannie dokonujących się przemian w sferze edukacji szczególnego znaczenia nabierają te, które podążają w kierunku poprawy jakości pracy szkoły, dlatego celem przeprowadzonych badań było poznanie oceny jakości pracy szkoły podstawowej dokonanej przez rodziców w głównych jej obszarach.

Materiały i metody: Spostrzeżenia teoretyczne zawarte w artykule w zakresie jakości pracy szkoły pozyskano na podstawie przeglądu literatury przedmiotu i aktów prawa oświatowego. Dane empiryczne z badań pozyskano za pomocą metody sondażu diagnostycznego przy zastosowaniu narzędzia badawczego własnego autorstwa, tj. ankiety skierowanej do rodziców uczniów klas IV-VIII uczęszczających do jednej ze szkół podstawowych na terenie powiatu bialskiego (N=103).

Wyniki: Pozyskane dane ukazały dość zróżnicowaną ocenę jakości pracy szkoły podstawowej w niektórych jej obszarach.

Wnioski: Większość badanych rodziców podała konkretne propozycje działań w zakresie poprawy jakości pracy szkoły, które głównie dotyczą zwiększenia ich udziału nie tylko w pomocy finansowej, ale i w obszarze dydaktyczno-wychowawczym, co dobrze prognozuje i skłania władze szkoły i wychowawców do rekomendowania wymienionych propozycji oraz wdrażania ich w życie.

Słowa kluczowe: uczeń, rodzice, jakość pracy, szkoła podstawowa

Address for correspondence/ Adres korespondencyjny: dr Stanisława Nazaruk (ORCID 0000-0001-5620-3980), Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej, Wydział Nauk Społecznych i Humanistycznych, ul. Sidorska 95/97, 21-500 Biała Podlaska, Poland; phone: +48 83 344-99-67; e-mail: stnazaruk@poczta.onet.pl

Journal included in: ERIH PLUS; AgEcon Search; AGRO; Arianta; Baidu Scholar; BazEkon; Cabell's Whitelist; CNKI Scholar; CNPIEC – cnpLINKer; EBSCO Discovery Service; EBSCO-CEEAS; EuroPub; Google Scholar; Index Copernicus ICV 2017-2019: 100,00; J-Gate; KESLI-NDSL; MyScienceWork; Naver Academic; Naviga (Softweco); Polish Ministry of Science and Higher Education 2015-2018: 9 points; Primo Central; QOAM; ReadCube; Semantic Scholar; Summon (ProQuest); TDNet; WanFang Data; WorldCat.
Copyright: © Pope John Paul II State School of Higher Education in Biała Podlaska, Stanisława Nazaruk. All articles are distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0) License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>), allowing third parties to copy and redistribute the material in any medium or format and to remix, transform, and build upon the material, provided the original work is properly cited and states its license.

Introduction

In the modern world, almost all areas of human life are assessed in terms of quality. The term quality comes from ancient times, from the Greek word *poiotes*. They were first used by Plato, recognizing *that the quality of specific things is the degree of perfection they have achieved* (Bugdol, 2008). There are many definitions of quality in the scientific literature, but so far there has been no universal definition. On the one hand, it is a generally understandable concept, and on the other hand, the precise definition of this concept in an unequivocal manner causes many problems, which result from several premises. The understanding of quality depends, among other things, on the experience, knowledge, and demand for the product, on the customer's requirements determining the quality level of the products. The very concept of *quality* is changing because of human development and the ongoing qualitative changes. Quality, as some specialists in the field of quality management claim, is a multidimensional and interdisciplinary concept (Stróżyński, 2002; Bugdol, 2008; Prussak, 2006). The difficulty in defining the term "quality" results mainly from the differences in its interpretation by individual users, i.e., due to subjectivity.

The concept of quality is undoubtedly derived from management theory. The creator of the concept of total quality management, also known as TQM (*Total Quality Management* in Polish) was William Edwards Deming, who defined quality as: *what satisfies and even delights the customer* (Stróżyński, 2002).

In the presented definition of quality, the term *client* is seen, which in relation to education may mean that education ceases to be a mission (the word "mission" exists in the theory of overall quality management, but in a slightly different meaning), or a vocation and must be treated in terms of market, it is becoming a service (Kwarciniński, Salamucha, 2009). A teacher, therefore, is not only a master leading a student to knowledge, but a service provider who cares about meeting client expectations. And the client is a student, his parents, and finally, in the broadest meaning, the whole society, which is interested in the young generation being well educated and creating the so-called social capital.

In the case of the concept of the *quality of education*, specialists emphasize difficulties with detailing it, they result from the specificity of education, it differs from market entities. The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization - UNESCO presented a definition of the quality of education as: *a type of education offering all young people and other learners competences adapted to the specific context in which they live and enabling them to actively participate in social life* (UNESCO, 2006). In this description, it is important to indicate the effectiveness of education, it will be measured by the degree of adaptation of competences to socio-economic life, and thus to the needs of the labor market, which will ultimately evaluate the competences of the graduate.

Wstęp

We współczesnym świecie niemal wszystkie dziedziny życia ludzkiego poddaje się ocenie pod kątem jakości. Pojęcie *jakość* wywodzi się z czasów starożytnych, z greckiego słowa *poiotes*. Po raz pierwszy użył je Platon, uznając, że *jakość konkretnych rzeczy to stopień osiągniętych przez nie doskonałości* (Bugdol, 2008). W literaturze naukowej spotyka się wiele definicji jakości, jednak do chwili obecnej nie ma definicji uniwersalnej. Z jednej strony jest to pojęcie ogólnie zrozumiałe, a z drugiej precyzyjne zdefiniowanie tego pojęcia w sposób jednoznaczny sprawia wiele problemów, które wynikają z kilku przesłanek. Pojmowanie jakości uzależnione jest między innymi od doświadczenia, wiedzy i zapotrzebowania na wyrób, od wymagań klientów determinujących poziom jakości wyrobów. Samo pojęcie *jakości* ulega przemianom na skutek rozwoju ludzkości i zachodzących przemian jakościowych. Jakość, jak twierdzą niektórzy specjaliści z dziedziny zarządzania jakością, jest pojęciem wielowymiarowym i interdyscyplinarnym (Stróżyński, 2002; Bugdol, 2008; Prussak, 2006). Trudność w zdefiniowaniu pojęcia „jakość” wynika głównie z różnic w jego interpretacji przez poszczególnych użytkowników, czyli ze względu na ich subiektywność.

Pojęcie jakości niewątpliwie wywodzi się z teorii zarządzania. Twórcą koncepcji całościowego zarządzania jakością zwanego w skrócie TQM (*Total Quality Management*, co oznacza w języku polskim *zarządzanie przez jakość*) był William Edwards Deming, który określił jakość, jako: *to, co zadowala, a nawet zachwycia klienta* (Stróżyński, 2002).

W przedstawionym określeniu jakości pojawia się pojęcie *klient*, co w odniesieniu do edukacji może znaczyć, że edukacja przestaje być misją (słowo „misja” istnieje w teorii całościowego zarządzania jakością, ale w nieco innym znaczeniu), czy powołaniem i musi być traktowana w kategoriach rynkowych, staje się więc usługą (Kwarciniński, Salamucha, 2009). Nauczyciel zatem, to już nie tylko mistrz prowadzący uczniów ku wiedzy, ale usługodawca dbający o zaspokojenie oczekiwań klienta. A klient, to uczeń, jego rodzice, wreszcie, w najszerszym rozumieniu, całe społeczeństwo, które jest zainteresowane by młode pokolenie było dobrze wykształcone i tworzyło tzw. kapitał społeczny.

W przypadku pojęcia *jakości kształcenia* specjaliści podkreślają trudności z jego uszczegółowieniem, co wynika ze specyfiki szkolnictwa różniącego się od podmiotów rynkowych. Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Oświaty, Nauki i Kultury - UNESCO, przedstawiła definicję jakości kształcenia, jako: *rodzaj edukacji oferującej wszystkim młodym ludziom oraz pozostałym osobom uczącym się, kompetencje dostosowane do specyficznego kontekstu, w którym żyją i pozwalające im na aktywne uczestnictwo w życiu społecznym* (UNESCO, 2006). Istotne w tym opisie jest wskazanie na skuteczność kształcenia, która mierzona będzie stopniem dostosowania kompetencji do życia społeczno-gospodarczego, a więc do potrzeb rynku pracy, który ostatecznie wyceni kompetencje absolwenta.

Many specialists in the field of education quality express the opinion that the quality of education can be defined as the degree of meeting the requirements for the education process and its effects, formulated by stakeholders, considering internal and external conditions (Jelonek, Skrzyńska, 2010; Koszmider, 2008; Ciekot, 2007; Bonstingl, 2003). When specifying the concept of *quality of education*, elements formulated by stakeholders were added, because education as a process is always embedded in the social space and is conditioned by many factors and expectations of stakeholders. It should be noted, however, that different stakeholder groups will perceive differently what quality means to them.

Along with the development of research on the quality of education, various systems of assessing the quality of education have also been developed. They differ in terms of coverage, prestige and the measures used. Some of them are purely informative (e.g., in the form of rankings), others may have a significant impact on the functioning of the school. The evaluation of the quality of education carried out by the school superintendent is an example.

Quality of education in the documents of educational law – parent participation

The issue of the quality of education, both in Polish educational pragmatics and in practical solutions of the school's activities, appeared on a larger scale only at the beginning of the 90s of the twentieth century and resulted from significant changes in the education system in the period of system changes taking place in our country. Introducing the issue of the quality of education to the forum of educational discussions resulted mainly from the assumptions resulting from the Act on the Education System of September 7, 1991, they introduced revolutionary changes in Polish schools (Journal of Laws 1991, No. 95, item 425, as amended). The democratization and autonomy of the school in creating its vision and mission resulted in a departure from the hierarchical structure of school management, the subjective treatment of a student, as well as equipping parents with a number of competences related to their impact on the functioning of the school, which in practice was the implementation of the TQM, i.e. school management through quality.

It should be noted here that not all slogans and postulates resulting from this concept of school management were accepted in the school environment and recognized as the right direction of changes in Polish schools. Currently, the issue of the broad participation of parents in assessing the quality of school's work is not only widely accepted, but also legally regulated. Parents are the main participants of the school community in addition to students and teachers. It can even be said that they are "allies" of teachers in the upbringing and education of children (Mendel, 2010, p. 67). Parents join the school life, participate in school management (they are members of the parents' council or the school

Wielu specjalistów z zakresu jakości kształcenia wyraża stanowisko, że jakość kształcenia można zdefiniować jako stopień spełnienia wymagań dotyczących procesu kształcenia i jego efektów, formułowanych przez interesariuszy, przy uwzględnieniu uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych (Jelonek, Skrzyńska, 2010; Koszmider, 2008; Ciekot, 2007; Bonstingl, 2003). Przy uszczegółowieniu pojęcia *jakość kształcenia* dodano elementy formułowane przez interesariuszy, ponieważ kształcenie jako proces osadzone jest zawsze w przestrzeni społecznej i jest warunkowane wieloma czynnikami i oczekiwaniami interesariuszy. Należy jednak zaznaczyć, że różne grupy interesariuszy będą różnie postrzegać to, czym jest dla nich jakość.

Wraz z rozwojem badań poświęconych jakości kształcenia rozwinęły się także różnego rodzaju systemy oceny jakości kształcenia. Różnią się one zasięgiem, prestiżem oraz stosowanymi miernikami. Część z nich ma charakter wyłącznie informacyjny (np. w formie rankingów), inne mogą mieć istotny wpływ na funkcjonowanie szkoły. Przykładem może być ocena jakości kształcenia dokonywana przez kuratora oświaty.

Jakość kształcenia w dokumentach prawa oświatowego – udział rodziców

Problematyka jakości kształcenia, zarówno w polskiej pragmatyce oświatowej, jak i w praktycznych rozwiązaniach działalności szkoły, pojawiła się na szerszą skalę dopiero na początku lat 90-tych dwudziestego wieku i wynikała z istotnych zmian programowych, jakie objęły system oświaty w okresie przemian systemowych zachodzących w naszym kraju. Wprowadzenie na forum dyskusji oświatowych zagadnienia jakości kształcenia wynikało głównie z założeń wynikających z Ustawy o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 roku, która wprowadziła wręcz rewolucyjne zmiany w polskiej szkole (Dz. U. 1991, nr 95, poz. 425, z późn. zm.). Demokratyzacja i autonomia szkoły w tworzeniu jej wizji i misji, spowodowała odejście od zhierarchizowanej struktury zarządzania szkołą, podmiotowe traktowanie ucznia, a także wyposażenie rodziców w szereg kompetencji związanych z ich wpływem na funkcjonowanie szkoły, co w praktyce było wdrażaniem TQM, czyli zarządzaniem szkołą przez jakość.

Należy w tym miejscu zauważyć, że nie wszystkie hasła i postulaty wynikające z tej koncepcji zarządzania szkołą były w środowisku szkolnym akceptowane i uznawane za słuszny kierunek zmian w polskiej szkole. Obecnie kwestia szerokiego udziału rodziców w ocenie jakości pracy szkoły jest nie tylko powszechnie akceptowana, ale także prawnie uregulowana. Rodzice są głównymi uczestnikami społeczności szkolnej oprócz uczniów i nauczycieli. Można nawet określić, że są „sprzymierzeńcami” nauczycieli w wychowaniu i edukacji dzieci (Mendel, 2010, s. 67). Rodzice włączają się w życie szkoły, uczestniczą w zarządzaniu szkołą (są członkami rady rodziców lub rady szkoły), wspomagają ją rzeczowo, poprzez nakład własnej pracy i finansowo. Założenia w zakre-

council), support it materially, through their own work and financially. Assumptions regarding the role and status of parents in contemporary Polish schools result from the standards and quality requirements set for educational institutions. They have been a reference point for describing and evaluating the work of schools and for building quality. National standards for all schools and educational institutions were set out in the annex to the Regulation of the Ministry of National Education and Sport on the detailed principles of pedagogical supervision in 2004, along with a new concept of pedagogical supervision and the introduction of evaluation as one of its forms (Journal of Laws 2004, No. 89, item 845). Despite another amendment to the regulation on pedagogical supervision and the requirements for schools and institutions (most recent changes in 2017 and 2019), the perception of the role of parents in school life does not change. Regarding the quality of education, the parents' opinion is also considered by the education superintendent (Journal of Laws 2017, item 1658; Journal of Laws 2019, item 1627). The evaluation report of the school superintendent, when assessing the school, provides for a meeting with parents, listening to their opinions and obtaining information about the school's work with the use of a questionnaire survey. The assumptions regarding the shaping of the parents-school relationship are included in the requirements that are the basis for external evaluation studies conducted by pedagogical supervision. They assume that parents have the right to influence and participate in everything that happens at school, including learning objectives, teaching content and methods of working with children.

As Barbara Lulek writes: *Achieving a high level of parents' educational participation depends primarily on people working with them, their needs, experiences, attitudes, expectations, and intuitive knowledge about the values that this type of social relationship brings* (Lulek, 2014). It is about building a new view on the place and role of parents in the process of educating and bringing up children, on the model of relations between the participants of the education process based on dialogue, openness, and equality of social relations.

Due to the fact that the participation of parents in the life and evaluation of the quality of school's work is legally regulated, and therefore unquestioned, it is worth learning about their assessment on the example of one of the primary schools in the Biała Podlaska powiat. For this purpose, research was planned in which the following key problem question was posed: *How do the parents of children attending the Primary School in Janów Podlaski assess its quality of work in the main areas?*

Detailed problems were formulated in 5 questions:

1. What percentage of the surveyed group of parents has been and is currently participating in the work of school bodies?
2. Which tasks of the school are parents actively involved in?

się roli i statusu rodziców we współczesnej polskiej szkole wynikają ze standardów i wymagań jakościowych stawianych placówkom oświatowym. Stanowią i stanowią punkt odniesienia do opisu i oceny pracy szkół oraz budowania jakości. Standardy krajowe dotyczące wszystkich szkół i placówek oświatowych określono w załączniku do Rozporządzenia MENiS w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego w 2004, wraz z nową koncepcją nadzoru pedagogicznego i wprowadzeniem ewaluacji jako jednej z jego form (Dz. U. 2004, nr 89, poz. 845). Mimo kolejnej zmiany rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego oraz wymagań wobec szkół i placówek (ostatnie zmiany w 2017 roku i 2019 roku) sposób postrzegania roli rodziców w życiu szkoły nie zmienia się. W odniesieniu do jakości kształcenia opinia rodziców brana jest pod uwagę także przez kuratora oświaty (Dz.U.2017, poz.1658; Dz. U. 2019, poz. 1627). Raport ewaluacyjny kuratora oświaty przy ocenie szkoły przewiduje jako konieczne spotkanie z rodzicami, wysłuchanie ich opinii i pozyskanie informacji o pracy szkoły z wykorzystaniem badania ankietowego. Założenia dotyczące kształtowania relacji rodzice - szkoła, wpisane są w wymagania będące podstawą prowadzonych przez nadzór pedagogiczny zewnętrznych badań ewaluacyjnych, w których przyjmuje się założenie, że rodzice mają prawo wpływania i uczestniczenia we wszystkim, co dzieje się w szkole, także w tym, co dotyczy celów nauczania, treści nauczania oraz metod pracy z dzieckiem.

Jak pisze Barbara Lulek: *Osiągnięcie wysokiego poziomu partycypacji edukacyjnej rodziców zależy przede wszystkim od współpracy z osobami, ich potrzeb, doświadczeń, postaw, oczekiwań, intuicyjnej wiedzy o walorach, jakie niesie ze sobą ten rodzaj relacji społecznych* (Lulek, 2014). Chodzi tu o budowanie nowego spojrzenia na miejsce i rolę rodziców w procesie kształcenia i wychowania dzieci, na model relacji uczestników procesu edukacji opartego na dialogu, otwartości i równorzędności stosunków społecznych.

W związku z tym, że udział rodziców w życiu i ocenie jakości pracy szkoły jest uregulowany prawnie, a zatem niekwestionowany, warto poznać ich ocenę na przykładzie jednej ze szkół podstawowych w powiecie białskim. W tym celu zaplanowano przeprowadzenie badań, w których postawiono następujące kluczowe pytanie problemowe: *W jaki sposób rodzice dzieci uczęszczających do Szkoły Podstawowej w Janowie Podlaskim oceniają jej jakość pracy w głównych obszarach?*

Natomiast problemy szczegółowe sformułowano w 5 pytaniach:

1. Jaki odsetek z badanej grupy rodziców brał i obecnie bierze udział w pracy organów szkoły?
2. W jakich zadaniach szkoły rodzice biorą aktywny udział?
3. Czy rodzice znają dokumenty szkoły, takie jak: statut szkoły i koncepcję pracy szkoły i czy brali udział w ich opiniowaniu?
4. Jaki odsetek rodziców uczestniczy w działaniach edukacyjnych i wychowawczych szkoły?

3. Do the parents know the school's documents, such as the school's statute and the concept of the school's work, and did they participate in issuing opinions on them?
4. What percentage of parents participate in the school's educational and upbringing activities?
5. What suggestions for action from parents can improve the quality of the school's work?

5. Jakie propozycje działań ze strony rodziców mogą poprawić jakość pracy szkoły?

Research material and method

The survey research was carried out in September and October 2020, when primary schools worked in the so-called hybrid system, and students studied under the conditions of a sanitary regime. The respondents were a group of parents of students in grades IV-VIII at the Primary School in Janów Podlaski in the Biała Podlaska powiat. The research used a proprietary research tool - a questionnaire, since no standardized measurement tools were found for the aforementioned research issues as of today (Łobocki, 2007). The questions in the questionnaire concerned the issues of assessing the quality of school's work in several key areas. To organize the research efficiently, questionnaires were printed and handed over to parents, as conducting the research only on-line would exclude some families, and the research intention was to reach parents of different material and social status and find out what their assessment was. Based on the obtained research results, a quantitative and qualitative statistical analysis was performed.

Research participants

103 parents, whose children attended grades IV-VIII, participated in the survey, and the data was calculated from that number. First, the basic data of the parents participating in the study was analyzed, considering sex and age.

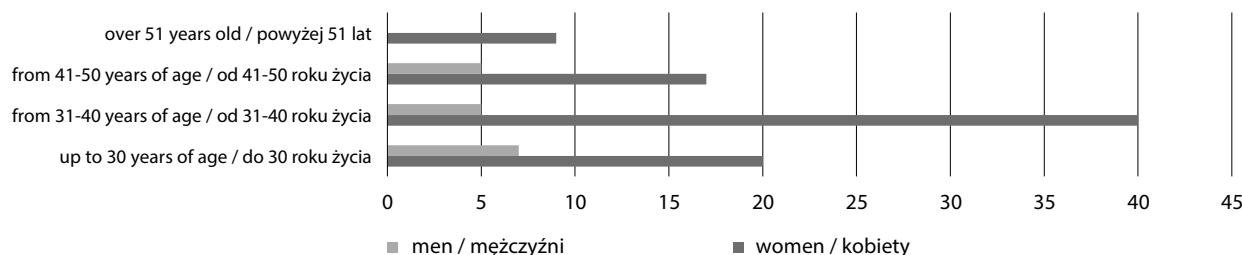


Figure 1. Gender and age of parents participating in the study (N = 103) – percentage breakdown
Rysunek 1. Płeć i wiek rodziców biorących udział w badaniu (N=103) – zestawienie procentowe

86 women and 17 men participated in the study. According to the collected data, the most numerous group included people in the age range from 31 to 40 years. The next group in terms of the number of people were young people, up to 30 years old. Women predominated in this age group. On the other hand, parents aged 41-50 constituted 1/5 of the respondents. Among the respondents, the lowest percentage was constituted by people aged over 51, they accounted for 8.0% of all respondents.

Materiał i metoda badań

Badania sondażowe przeprowadzono we wrześniu i w październiku 2020 roku, kiedy szkoły podstawowe pracowały w tzw. systemie hybrydowym, a uczniowie uczyli się w warunkach reżimu sanitarnego. Respondentami była grupa rodziców uczniów klas IV-VIII Szkoły Podstawowej w Janowie Podlaskim w powiecie białskim. W badaniach zastosowano autorskie narzędzie badawcze - kwestionariusz ankiety, ze względu na fakt, że do wymienionej problematyki badań na stan obecny, nie stwierdzono standaryzowanych narzędzi pomiaru (Łobocki, 2007). Pytania w kwestionariuszu dotyczyły zagadnień oceny jakości pracy szkoły w kilku kluczowych jej obszarach. W celu sprawnej organizacji badań kwestionariusze ankiet wydrukowano i przekazano rodzicom, ponieważ przeprowadzenie badań tylko w formie on-line wykluczałoby niektóre rodziny, a zamierzeniem badawczym było dotarcie do rodziców o różnym statusie materialnym i społecznym i poznanie ich oceny. Na podstawie otrzymanych wyników badań dokonano ilościowej i jakościowej analizy statystycznej.

Uczestnicy badań

W badaniu ankietowym brało udział 103 rodziców, których dzieci uczęszczały do klas IV-VIII i z takiej ilości policzono dane. W pierwszej kolejności analizie poddano podstawowe dane rodziców biorących udział w badaniu z uwzględnieniem płci i wieku.

W badaniu brało udział 86 kobiet i 17 mężczyzn. Jak wynika z zebranych danych najliczniejszą grupę stanowiły osoby w przedziale wiekowym od 31 do 40 lat. Następną grupą pod względem liczebności osób, były osoby młode, w wieku do 30 lat. W tej grupie wiekowej przeważały kobiety. Z kolei rodzice w wieku od 41-50 lat stanowili 1/5 badanych. Wśród respondentów najmniejszy odsetek stanowiły osoby w wieku powyżej 51 lat, co stanowiło 8,0 % ogółu badanych.

The question about the parents' gender and age related to another question about their professional work. Its purpose was to know the professional activity of the respondents.

Z pytaniem o płeć i wiek rodziców łączyło się kolejne pytanie o ich pracę zawodową. Jego celem było poznanie aktywności zawodowej respondentów.

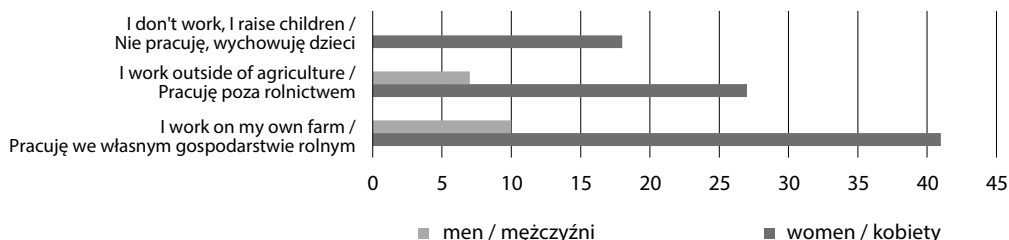


Figure 2. Occupational activity of the surveyed group of parents (N = 103) – percentage breakdown
Rysunek 2. Aktywność zawodowa badanej grupy rodziców (N=103) – zestawienie procentowe

Almost half of the surveyed parents worked on their own farm, the second group included parents who worked professionally outside agriculture. Almost 1/5 of the mothers were not working - they raised children.

Due to the place of residence, it should be noted that most of the parents participating in the study lived in the Janów Podlaski commune, in rural towns - 65%, and 35% in the settlement itself.

Results

The purpose of the first question was to find out what percentage of the surveyed group of parents was and is currently taking part in the work of school bodies? Parents' participation in the work of school bodies is legally regulated, and their activity determines the performance of the school's tasks. 30% of parents responded to this question positively, and 70% had never taken part and is not currently participating.

Another important issue that was analyzed in school's work quality was the participation of parents in the implementation of school tasks. Parents were asked to indicate all the tasks in which they participated. The summary table and percentage

Prawie połowa badanych rodziców pracowała we własnym gospodarstwie rolnym, drugą grupę stanowili rodzice, którzy pracowali zawodowo poza rolnictwem. Prawie 1/5 matek była niepracująca - wychowywała dzieci.

Ze względu na miejsce zamieszkania, należy zauważyć fakt, że większość rodziców uczestniczących w badaniu mieszkała na terenie gminy Janów Podlaski, w miejscowościach wiejskich - 65%, a 35% na terenie samej osady.

Wyniki

Celem pierwszego pytania było rozeznanie, jaki odsetek badanej grupy rodziców brał i obecnie bierze udział w pracy organów szkoły? Udział rodziców w pracy organów szkoły jest prawnie uregulowany, a ich aktywność decyduje o realizacji zadań szkoły. Na to pytanie 30% rodziców odpowiedziało pozytywnie, a 70%, że nigdy nie brała i obecnie nie bierze udziału.

Drugim ważnym zagadnieniem, jakie poddano analizie z obszaru jakości pracy szkoły, był udział rodziców w realizacji zadań szkoły. Poproszono rodziców, by wskazali wszystkie zadania, w jakich brali udział. Zestawienie zbiorcze i wskaźniki procentowe przedstawiono na poniższym wykresie w szeregu malejącym.

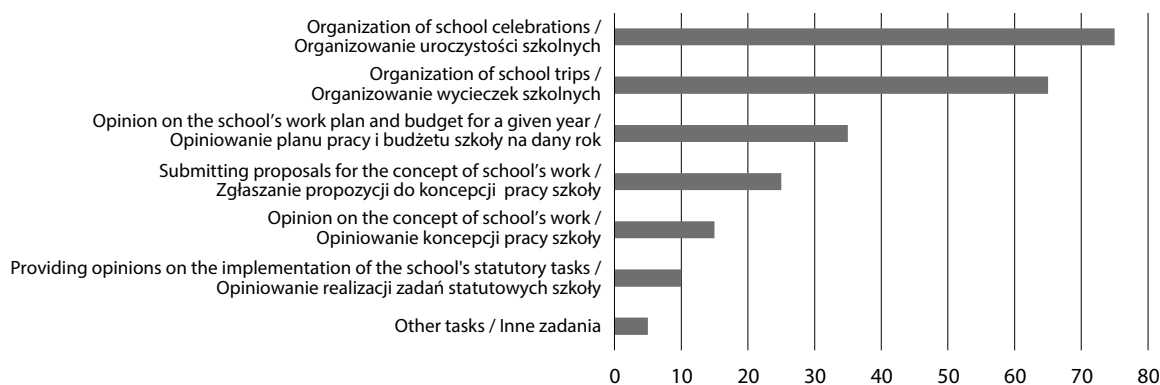


Figure 3. Implementation of school tasks with the participation of parents (N = 103) – percentage breakdown
Rysunek 3. Realizacja zadań szkoły z udziałem rodziców (N=103) – zestawienie procentowe

indicators are presented in the figure below in descending order.

The presented data shows that the participation of parents in the performance of the main tasks of the school was not the same. The largest percentage of parents took part in such tasks that were aimed at creating tradition. They include all kinds of school celebrations to which children and teachers invite their parents. The second high rate was noted in parents' declarations when organizing school trips. The fewest responses from parents were noticed when giving opinions on the concept of school's work and giving opinions on the implementation of the school's statutory tasks. This situation may seem natural since active parents who are members of the parents' council and, as representatives of the school's social body, have a real influence on the above-mentioned tasks of the school's work.

Parents' participation in the educational and upbringing tasks of the class / school is another key area for evaluating the school's work. Parents were asked to mark the responses to the upbringing activities in the questionnaire and to provide their own suggestions. The obtained data is shown in Figure 4.

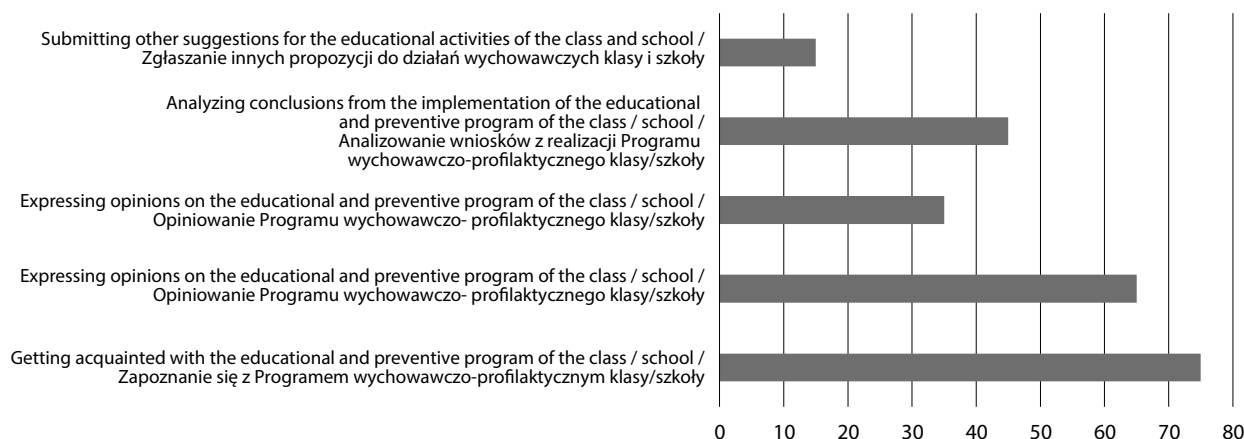


Figure 4. Parents' participation in the educational tasks of the school multiple (N = 103) – percentage breakdown, multiple choice

Rysunek 4. Udział rodziców w zadaniach wychowawczych szkoły wielokrotny (N=103) – zestawienie procentowe, wybór wielokrotny

Data analysis shows that parents were close to educational activities for the benefit of the class and school. They willingly participated in getting acquainted with the educational and preventive program of the class / school and in giving opinions, which is indicated by a high percentage of responses, over 75% of responses. The smallest number of parents participated in presenting proposals for the implementation of educational activities in the class and school. A certain weakening of parents' activity may be explained by the conditions related to the pandemic prevailing at that time. Less direct meetings with the tutor were organized and the school operated in non-standard conditions.

Another area of school's work quality included in the research concerned didactic activities. Parents

Z przedstawionych danych wynika, że udział rodziców w realizacji głównych zadań szkoły nie była jednakowa. Największy odsetek rodziców brał udział w takich zadaniach, które miały na celu tworzenie tradycji. Należą do nich różnego rodzaju uroczystości szkolne, na które dzieci i wychowawcy zapraszają rodziców. Drugi wysoki wskaźnik odnotowano w deklaracjach rodziców w organizacji wycieczek szkolnych. Najmniej wskazań rodziców zauważono przy opiniowaniu koncepcji pracy szkoły i opiniowaniu realizacji zadań statutowych szkoły. Taki stan rzeczy może wydawać się naturalny z uwagi na fakt, że w tym zadaniu mogą być aktywni rodzice, którzy wchodzi w skład rady rodziców i jako przedstawiciele organu społecznego szkoły mają realny wpływ na kształt wymienionych zadań pracy szkoły.

Udział rodziców w zadaniach edukacyjnych i wychowawczych klasy/szkoły, to kolejne kluczowe obszary podlegające ocenie pracy szkoły. Rodzice proszeni byli o zaznaczenie w kwestionariuszu ankiety odpowiedzi dotyczących działań wychowania, a także aby podali własne propozycje. Uzyskane dane przedstawiono na rysunku 4.

Analiza danych pozwala stwierdzić, że rodzicom bliskie były działania wychowawcze na rzecz klasy i szkoły. Chętnie brali udział w zapoznaniu się z Programem wychowawczo-profilaktycznym klasy/szkoły i w jego zaopiniowaniu, na co wskazuje wysoki odsetek odpowiedzi, ponad 75% wskazań. Najmniej rodziców brało udział w podawaniu propozycji do realizacji działań wychowawczych klasy i szkoły. Pewne osłabienie aktywności rodziców można wytłumaczyć uwarunkowaniami związanymi z panującą w tym czasie pandemią. Organizowano mniej bezpośrednich spotkań z wychowawcą, a szkoła funkcjonowała w warunkach niestandardowych.

Kolejny ujęty w badaniach obszar jakości pracy szkoły dotyczył działań dydaktycznych. Rodzice wskazali te działania, w których brali udział. Mogli

indicated those activities in which they participated. They could also make other suggestions, not mentioned in the cafeteria, but relating to this activity.

także podać inne propozycje, nie wymienione w kafe-
terii, ale dotyczące tego działania.

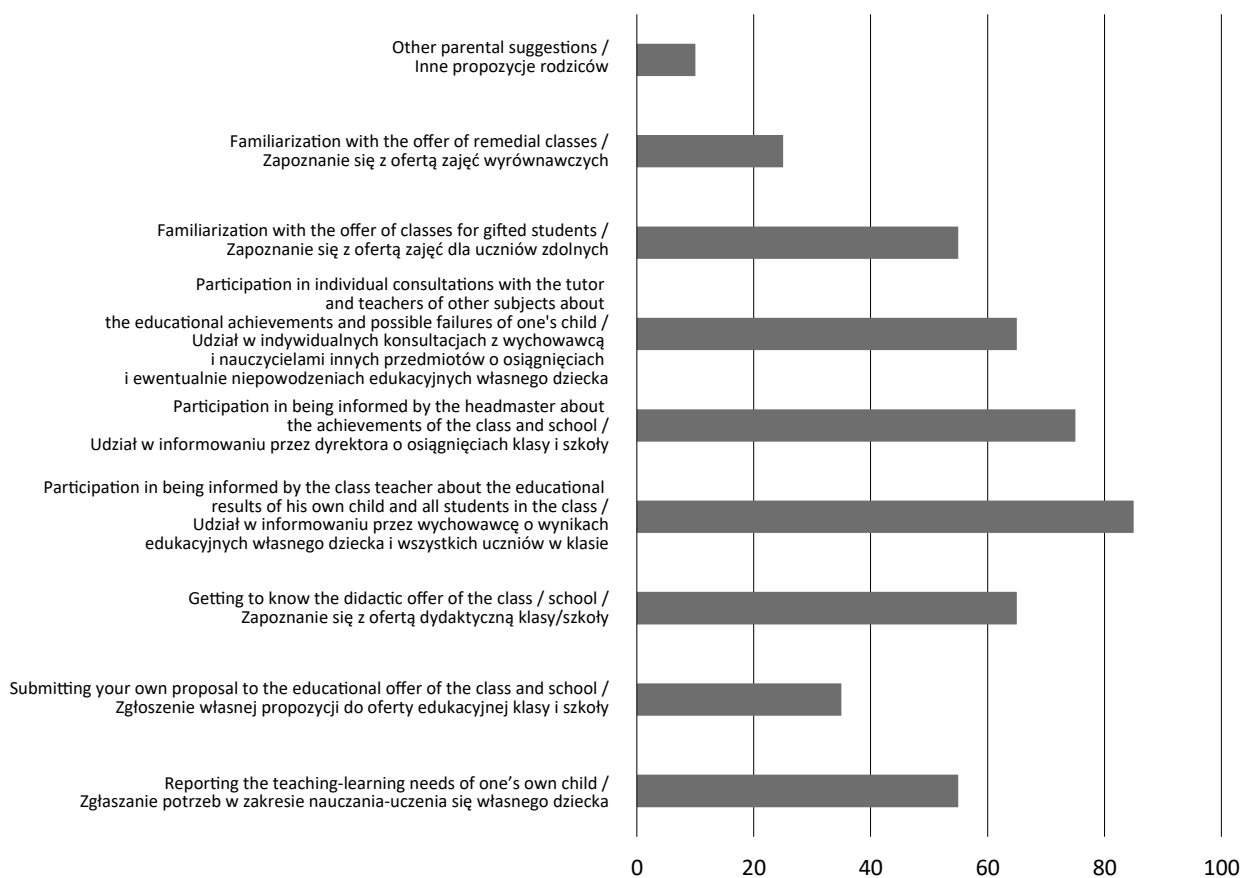


Figure 5. Parents' participation in school didactic tasks (N = 103) – percentage breakdown, multiple choice
Rysunek 5. Udział rodziców w zadaniach dydaktycznych szkoły (N=103) – zestawienie procentowe, wybór wielokrotny

Referring to the responses received, it should be noted that the percentages are extremely high. Almost all the surveyed parents participating in the survey (75-85%) indicated that the activities of the educator, the school headmaster with respect to education, informing about the results and didactic achievements of each student and the whole class, aroused their interest, which should certainly be recognized as natural. It is understandable that every parent wants their child to learn very well and be successful. The lowest percentage was recorded for parents being familiarized themselves with the offer of remedial classes - 25%, and other didactic offers were indicated by only 10% of parents.

The last question of the survey questionnaire concerned the parents' suggestions about school activities that would improve the quality of its work. Parents, as a key partner of the school, take part in the external evaluation of the school carried out by the school board of education. Their opinion is considered in every area of the school's work. That is why the question about the suggestions and suggestions from parents regarding the improvement of the quality

Odnosząc się do otrzymanych odpowiedzi należy stwierdzić, że wskaźniki procentowe są bardzo wysokie. Prawie wszyscy ankietowani rodzice biorący udział w badaniu (75-85%) wskazali, że działania wychowawcy, dyrektora szkoły w obszarze edukacji, informowaniu o wynikach i osiągnięciach dydaktycznych każdego ucznia, jak i całej klasy, że wzbudzało ich zainteresowanie, co z pewnością uznać należy jako naturalne. Zupełnie zrozumiałe jest, że każdy rodzic chce, aby jego dziecko uczyło się bardzo dobrze i odnosiło sukcesy. Najmniejszy odsetek odnotowano przy zapoznaniu się rodziców z ofertą zajęć wyrównawczych - 25%, a inne propozycje dydaktycznych wskazało tylko 10% rodziców.

Ostatnie pytanie kwestionariusza ankiety dotyczyło propozycji rodziców w kwestii działań szkoły, które poprawiłyby jakość jej pracy. Rodzice jako kluczowy partner szkoły, biorą udział w ewaluacji zewnętrznej szkoły przeprowadzonej przez kuratorium oświaty. Ich opinia brana jest pod uwagę w każdym obszarze pracy szkoły. Dlatego pytanie o propozycje i sugestie ze strony rodziców w zakresie poprawy jakości pracy szkoły było nieodzowne,

of school's work was indispensable, as it prompts us to outline the directions of work for the future. In the context of education and living conditions, COVID-19 may be of particular importance. Parents' suggestions on improving the quality of school's work are presented below.

skłania bowiem do nakreślenia kierunków pracy na przyszłość. W kontekście edukacji i warunków życia w pandemii COVID-19 może mieć szczególne znaczenie. Propozycje rodziców dotyczące poprawy jakości pracy szkoły przedstawiono poniżej.

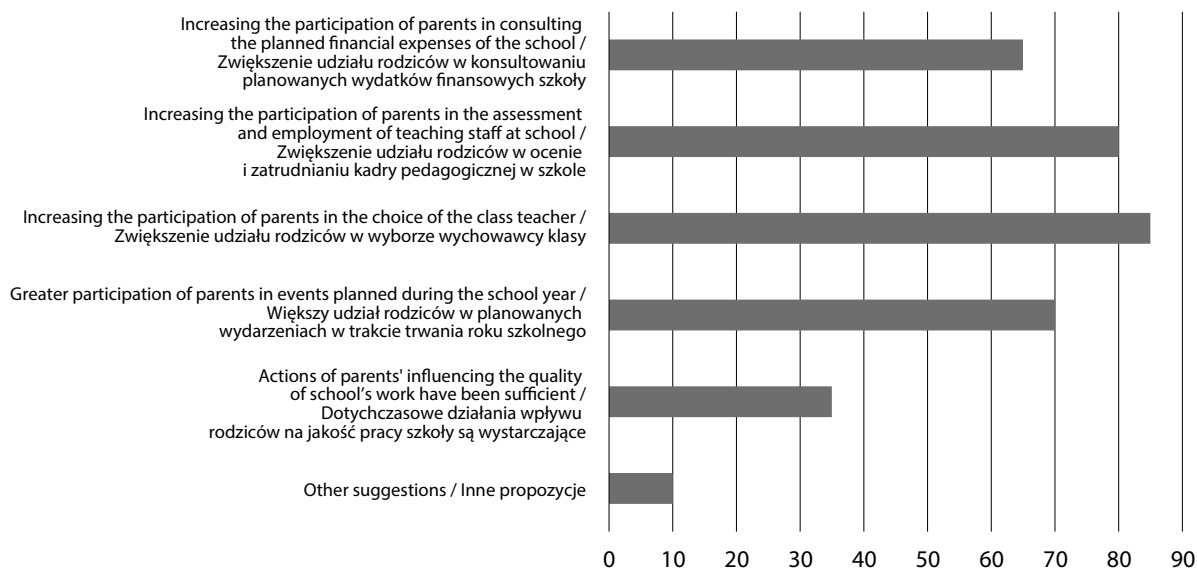


Figure 6. Parents' suggestions for improving the quality of school's work (N = 103) – percentage breakdown, multiple choice
Rysunek 6. Propozycje rodziców w zakresie poprawy jakości pracy szkoły (N=103) – zestawienie procentowe, wybór wielokrotny

The presented responses show that the greatest percentage of the surveyed parents saw the need for influencing the choice of a class teacher, and secondly, the assessment and selection of the teaching staff employed at school. A much smaller percentage of parents indicated the need for improving the participation of parents in consulting the planned financial expenses of the school. Some parents stated that the actions taken so far by parents to influence the quality of school's work have been sufficient.

Z przedstawionych odpowiedzi wynika, że największy odsetek badanych rodziców widział potrzebę wpływu na wybór wychowawcy klasy, a w drugiej kolejności na ocenę i dobór kadry nauczycielskiej zatrudnianej w szkole. Znacznie mniejszy odsetek rodziców wskazywał na potrzebę poprawy udziału rodziców w konsultowaniu planowanych wydatków finansowych szkoły. Część rodziców stwierdziła, że dotychczasowe działania wpływu rodziców na jakość pracy szkoły były wystarczające.

Conclusions

When planning to conduct research on learning about the assessment of the quality of work of the Primary School in Janów Podlaski by parents of grade IV-VIII students, it was assumed that most parents certainly had known and participated in the tasks carried out by the school, and therefore positively assessed its main areas of work. However, the analysis of the obtained research results made it possible to observe different opinions of parents in terms of individual areas of school's work. This fact became the reason to draw conclusions useful in the didactic, educational, and organizational work of the school:

- Due to the observed results of low activity of parents in such important matters as co-creating the concept of the school's work and giving opinions on the implementation of statutory

Wnioski

Planując przeprowadzenie badań dotyczących poznania oceny jakości pracy Szkoły Podstawowej w Janowie Podlaskim przez rodziców uczniów klas IV-VIII założono, że większość rodziców z pewnością znała i uczestniczyła w zadaniach realizowanych przez szkołę i w związku z tym pozytywnie oceniła jej obszary pracy. Jednak przeprowadzona analiza uzyskanych wyników badań pozwoliła zaobserwować różne oceny rodziców w zakresie poszczególnych obszarów pracy szkoły. Ten fakt stał się powodem do wysunięcia wniosków przydatnych w pracy dydaktycznej, wychowawczej i organizacyjnej szkoły.

- Ze względu na zaobserwowane wyniki niskiej aktywności rodziców w kwestiach tak ważnych, jak współtworzenie koncepcji pracy szkoły i opiniowanie realizacji zadań statutowych szkoły należy koniecznie ukierunkować działa-

tasks of the school, it is necessary to direct the school's information activities addressed at parents to improve the effectiveness of the school's work in this task.

- The results of the research showed that parents are close to the educational activities of the class / school, especially in the field of getting acquainted with the educational and preventive program of the class / school and giving opinions on it, but the least number of parents participated in submitting their own proposals for the educational activities of the class and school, and in the analysis of conclusions from the implementation of the Educational and Preventive Program. The observed weakening of parents' activity in upbringing tasks can be partially explained by the conditions related to the pandemic, which should motivate school authorities and educators to search for new or even non-standard ways of communicating with parents (e.g., by phone or online).
- Most of the surveyed parents knew the didactic tasks carried out by the school and were active in this area. The smallest percentage was recorded for the parents familiarized with the offer of remedial classes and submitted other didactic proposals, which can be explained by the lack of the need for children to participate in the above-mentioned tasks.
- Most of the parents gave specific suggestions for measures to improve the quality of school's work. The largest percentage of the surveyed parents saw the need for influencing the choice of the class teacher and the assessment and selection of the teaching staff employed at school. Much fewer parents saw the need for improving parental participation in consulting planned school financial expenses. The indicated suggestions of parents to influence educational and didactic matters show that parents become partners of teachers, educators and the school head, their opinions will be considered in the planning and implementation of school tasks.

The proposals for conclusions presented in the article constitute a certain outline of the concept of research on the participation of parents in the evaluation of the quality of primary school's work, considering the possibilities and limitations caused by the pandemic in this area. Therefore, re-researching should be conducted at the named school after a certain period, after the school has gained some experience in a pandemic situation.

nia informacyjne szkoły skierowane do rodziców, aby poprawić efektywność pracy szkoły w tym zadaniu.

- Uzyskane wyniki badań pokazały, że rodzicom bliskie są działania wychowawcze klasy/ szkoły, w tym szczególnie w zakresie zapoznania się z Programem wychowawczo - profilaktycznym klasy/szkoły i jego opiniowaniem, ale najmniej rodziców brało udział w zgłoszeniu własnych propozycji do działań wychowawczych klasy i szkoły oraz w analizie wniosków z realizacji Programu wychowawczo-profilaktycznego. Zaobserwowane osłabienie aktywności rodziców w zadaniach wychowawczych można częściowo wytłumaczyć uwarunkowaniami związanymi z pandemią, co powinno motywować władze szkoły i wychowawców do poszukiwań nowych, a nawet niestandardowych sposobów komunikacji z rodzicami (np. telefonicznie czy on-line).
- Zdecydowana większość ankietowanych rodziców znała zadania dydaktyczne realizowane przez szkołę i wykazywała aktywność w tym zakresie. Najmniejszy odsetek odnotowano przy zapoznaniu się rodziców z ofertą zajęć wyrównawczych i zgłaszaniu innych propozycji dydaktycznych, co można wytłumaczyć, brakiem potrzeby uczestniczenia dzieci w wymienionych zadaniach.
- Większość rodziców podała konkretne propozycje działań w zakresie poprawy jakości pracy szkoły. Największy odsetek ankietowanych rodziców widziało potrzebę wpływu na wybór wychowawcy klasy i na ocenę oraz dobór kadry nauczycielskiej zatrudnianej w szkol. Znacznie mniej rodziców widziało potrzebę poprawy udziału rodziców w konsultowaniu planowanych wydatków finansowych szkoły. Wskazane propozycje rodziców wpływu na sprawy wychowawcze i dydaktyczne pokazują, że rodzice stają się partnerami nauczycieli, wychowawców i dyrektora szkoły, których opinia będzie brana pod uwagę w planowaniu i realizacji zadań szkoły.

Przedstawione w artykule propozycje wniosków stanowią pewien zarys koncepcji badań udziału rodziców w ocenie jakości pracy szkoły podstawowej, uwzględniając jednak istniejące w tym obszarze możliwości i ograniczenia spowodowane przez pandemię. Dlatego podjąć powtórne badania w wymienionej szkole po upływie określonego czasu, po zdobyciu pewnego doświadczenia przez szkołę w warunkach pandemii.

References / Literatura:

1. Bonstingl, J. (2003). *Szkoły jakości. Wprowadzenie do TQM w edukacji*. Warszawa: Wydawnictwo CODN.
2. Bugdol, M. (2008). *Zarządzanie jakością w urzędach administracji publicznej. Teoria i praktyka*. Warszawa: Wydawnictwo Difin.
3. Ciekot, K. (2007). *Funkcje ewaluacji w zapewnianiu jakości kształcenia w uczelniach wyższych*. Wrocław: Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej.
4. Koszmider, M. (2008). *Szkolne standardy jakości procesu kształcenia*. Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls”.

5. Kwarciański, T.A., Salamucha, A. (2009). „Mistrz-uczeń” kontra „usługodawca-klient”: refleksje na temat zmiany modelu edukacji. *Analiza i Egzystencja*, 10, 147-150.
6. Kruszwicki, W., Symela, K. (1999). *Poprawa jakości pracy szkoły*. Warszawa: Program SMART, 5-8.
7. Jelonek, M., Skrzyńska, J. (2010). Jakość kształcenia w szkolnictwie wyższym – uwagi wstępne. W: W. Przybylski, S. Rudnicki, A. Szwed (red.). *Ewaluacja jakości dydaktyki w szkolnictwie wyższym. Metody. Narzędzia. Dobre praktyki*. Kraków: Wyższa Szkoła Europejska im. ks. Józefa Tischnera.
8. Lulek, B. (2014). O miejscu wyznaczanym rodzicom w szkołach gimnazjalnych. Ujęcie porównawcze. W: B. Lulek, K. Szmyd (red.). *Edukacja wobec wyzwań współczesności. Rodzina – szkoła – region – kultura*. Krosno, s.161.
9. Łobocki, M. (2007). *Wprowadzenie do metodologii badań pedagogicznych*. Karków: Oficyna Wydawnicza „Impuls”.
10. Mapa drogowa UNESCO dla edukacji artystycznej, przyjęta na Światowej Konferencji na temat Edukacji Artystycznej pod hasłem Rozwijanie kreatywnych możliwości w XXI wieku. Lizbona, 6-9 marca, http://www.unesco.pl/fileadmin/user_upload/pdf/Mapa_Drogowa.pdf, dostęp: 10.02.2021 r.
11. Mendel, M. (2010). Sprzymierzeńcy w wychowaniu. *Wychowawca*, 1, 67.
12. Prussak, W. (2006). *Zarządzanie jakością. Wybrane elementy*. Poznań: Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej.
13. Stróżyński, K. (2002). *Jakość pracy szkoły w praktyce*. Warszawa-Łódź.
14. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U. 2019, poz. 1627).
15. Ustawa o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. (Dz. U. 1991r., nr 95, poz. 425, z późn.zm.).
16. Załącznik do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 23 kwietnia 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego, wykazu stanowisk wymagających kwalifikacji pedagogicznych, kwalifikacji niezbędnych do sprawowania nadzoru pedagogicznego, a także kwalifikacji osób, którym można zlecać prowadzenie badań i opracowywanie ekspertyz (Dz. U. 2004, nr 89, poz. 845).